

odalar çeşitli konulardaki görüşlerini açıkladılar

Geçtiğimiz günlerde TMMOB'ne bağlı meslek Odaları, genel kurul çalışmalarını tamamladılar. Gerek bu çalışmalar sırasında genel kurullarca, gerekse oda yöneticileri tarafından kamu oyuna ve ilgililere duyurulmak üzere görüşler saptandı ve açıklandı. Bu görüşler içinde ülke ve meslek sorunları açısından önem taşıyan ve özellikle Odamız üyelerini ilgilendirebilecek olan bazılarını aşağıda bulacaksınız.

görüşler

Mimarlar Odası 19. dönem Çalışma Raporunda özetle şunlar denilmekte :

Geri kalmışlıktan kurtulmak için, tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi ülküsüne bağlı kahnararak halkımızın özgürce örgütlenebilmesi lâzımdır.

6 bin mimarımızın, 40 milyonu bulan nüfusumuzun beşte birine dahi hizmet edemeyişinin iki sebebi vardır : Ekonomimizin dışa bağılılığı

Gelir dağılımındaki büyük farklılıklar.

Bugün üretime fiilen katılma durumunda olan teknik elemanlar sosyal ve ekonomik hakları konusunda söz sahibi olmaktan uzak, etkin bir örgütlenmeden yoksun bir kesim durumundadır. Ülke çıkarları doğrultusunda görevini tam olarak yerine getirebilmek, tüm üretici sınıflarla birlikte, demokratik bir ortamda ekonomik ve sosyal haklarını savunabilmek ve elde edebilmek için, teknik elemanlar, Personel Kanunu kapsamından çıkartılmalı, İş Kanunu kapsamı içine alınarak, toplu sözleşme ve grev haklarına sahip kılınmalıdır.

Mimarlar Odası, kamu oyuna yansıtılan af kanunu önerisini inceleyerek bir rapor hazırladı ve önerinin «Genel Af Kanunu» niteliğine kavuşması için hemen yapılması gereken değişiklikler konusunda görüşlerini saptadı. Hazırlanan raporda, özellikle siyasi suçların af kapsamı içine tümüyle alınmamış olmasının, hükümeti oluşturan siyasi partilerin seçim beyannamelerine, hükümet programına ve hükümet yetkililerinin bugüne kadarki açıklamalarına ters düştüğü belirtilerek, bir siyasi mücadelenin bugün için yenik tarafını teşkil eden suçluların, ayrıcalık yaratmadan, tamamen affedilmesi gerektiği öne sürüldü. Raporda özetle şu görüşlere yer verildi :

Af kanunu ile ilgili ciddi nitelikteki çalışmalara başlanmasından ve bunların kamu oyuna ulaşmasından bu yana aylar geçmiş, bu durumu, aftan yararlanması olanak dahilinde bulunan binlerce yurttaşın, kamu vicdanını zedeleyecek ölçülere varan süreler boyunca, özgürlüklerinden yoksun olarak cezaevlerinde bekletilmeleri sonucunu doğurmuştur.

Öte yandan, son günlerde kamu oyuna yansıtılan af kanunu önerisi incelendiğinde, bunun, bir «Genel Af» niteliği taşımadığı açıkça görülmektedir. Bu öneri, olduğu gibi kanunlaştırıldığında, özellikle siyasi suçlar konusunda önemli ayrıcalıklar ve eşitsizlikler doğuracak, birçok siyasî hükümlü, hapisane köşelerinde ve sürgünlerde çile çekmeye devam edeceklerdir. Bu durumun giderilmesi ve böylece, İktidarın özgürlük ve iç barış konusundaki seçim öncesi vaadlerini gerçekleştirmesini bekleyen geniş halk kitlelerinde büyük hayal kırıklığının yaratılmasının önlenmesi için önerinin bazı değişikliklerle kanunlaştırılması zorunludur.

Görüşte bu değişikliği gerektiren hususlara da yer verilerek, hükümeti oluşturan partilerin fikir suçuna karşı olduklarını belirtmelerine rağmen af kanunu öneri-

sinin fikir suçlarını bütünü ile kapsamadığı, kesin hükme bağlanmamış dava ve kovuşturmalar bakımından aleyhte gelişmelere karşı tedbir düşünülmesi gerektiği, af kanunu önerisinin 2. maddesi ile bir ayırım yapılarak bazı suçların «fer'i» niteliğine bakılmaksızın genel ceza indirimini dışında tutulmasının af adaleti ve eşitlik ilkesi ile bağdaşmayacağı belirtiliyor. Rapor şöyle bitiyor:

Sonuç olarak bir kez daha belirtmek isteriz ki, af kanunu önerisi «Genel Af» getirmekten uzaktır. Özellikle siyasi suçlar açısından konuya bakıldığında bunu görmemek mümkün değildir. Siyasî suçluların bir ahlâk zaafı yüzünden suç işledikleri aklı başında hiç kimsece ileri sürülemez. Siyasî suçlu nihayet bir siyasî mücadelenin bugün için yenik tarafını teşkil eder. Üstelik bugün Türkiye'dle hemen bütün suçluların, toplumsal ve ekonomik yapı bozuklukları yüzünden suçlu durumuna düştükleri açıktır. Cezaevi parmaklıkları arkasında bir tek siyasî suçlu kaldığı sürece, çıkarılacak affın «genel» niteliğinden uzak kalacağını ifade etmek isteriz.

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası da genel af konusunda bir bildiri hazırladı. Fikirleri suçlamanın çağdışı olduğunun belirtildiği ve tüm fikir suçlarının affının istendiği bildiride, toprağa ilişkin suçlar için şöyle denildi:

Topluma geniş çapta huzur getirecek girişimlerden bir de toprağa ilişkin suçların affedilmesi olacaktır. Ülkemizde Asliye Hukuk Davalarının % 70 i, ceza davalarının % 45 i toprak anlaşmazlıklarından ileri gelmektedir. Türk toplumunun % 60 mm geçim kaynağı olan toprakla, onun üzerindeki insanın ilişkileri, çağdışı ilişkilerdir. Toprak anlaşmazlıkları nedeniyle cezaevlerine giren yılda ortalama 10.000 dolayında Türk insanı astında bu çağdışı ilişkinin kurbanıdır. Bunların af kanununda unutulmalarını toplumun geniş bir kesimine huzur getirecektir.

Aynı Odanın 20. Genel Kurulu da ortak görüşlerini kamu oyuna açıkladı. Bu bildiride toprak reformu hakkında şu görüşler var:

Odamız, toprak reformunu, tanım alanında üretim ilişkilerinin ve üretim biçiminin halk yararına yeniden düzenlenmesi olarak görür. Bu görüş kaynağını Anayasanın 36. maddesindeki kamu ve toplum yararına olan bir mülkiyet felsefesinden alır. Toplumun büyük çoğunluğunun ekonomik ve demokratik haklara kavuşması, tanım kesiminde çağ dışı yaşama koşullarının düzeltilmesi zorunludur. Osmanlı düzeninden kalma, dayanağı belirsiz ve hatta haksız irade senetleri, fermanlar, mültezim senetleri ve hüccetlerle 1970 Türkiye'sinde tapu vermeye dayanan bir mülkiyet anlayışı kamu topraklarının yağma edilmesine, kamu topraklarının egemen sınıfın mülkiyetine geçmesini yaramaktadır. Yağmayı hukuksal kılan tapulama yasasının değiştirilmesi ve toprak reformu hedeflerine yöneltilmesi zorunludur.

«Kadastro uzun süreceği için toprak reformu yapılamaz» biçimindeki görüş kesinlikle yanlıştır. Tersine, toprak reformu hedeflerine yöneltilmiş ve halk yararına ye-

görüşler

nd yorumlar kazanmış bir kadastro düzeni Toprak Reformu uygulamasını kolaylaştırır. Dağıtılacak kamu toprağı miktarını artırır ve kamulaştırma maliyetini azaltır.

Maden Mühendisleri Odası Genel Kurulunda özetle şu noktalar açıklandı:

Böyle bir düzen içinde, ulusal çıkarları korumak, kişiler arasında eşitliği ve hukuku hakim kılmak, kaynakların tahrip ve israfına olanak bırakmamak büyük önem taşır.

Oysa, bugünkü düzenin ilke, kural ve yöntem olarak isabetsizliklerle dolu olduğu, bütün siyasal kurumlarca ve yetkili devlet kuruluşları tarafından kabul edilmiştir. Bunların değiştirilerek uygun biçimlere konulması zorunludur. Her şeyden önce, uygulayıcı örgütün güçlendirilmiş olması şarttır. Ayrıca, başlangıçta tek örgütte toplanmış olan görev sorumluluğı, giderek Bakanlar arasında dağılmaya başlamıştır. İlgili bakanların anlayışlı ve içtenlikli bir işbirliği yapması sağlanmadan bu soruna çözüm bulunması olanağı yoktur.

- Anayasanın 130. maddesi doğrultusunda ve ulusal çıkarları esas alan bir Maden Kanunu süratle yürürlüğe konmalıdır.
- Madencilikimiz herşeyden önce milli olmalı, yabancılara işletme ruhsatı ve imtiyazları verilmemelidir.
- Maden aramaları başı bozukluktan kurtarılmalı, projeli çalışma, teknik ve etkili bir denetimle yürütülmelidir.
- Taş ocakları nizamnamesi günümüzün koşullarına göre yeniden düzenlenmeli ve endüstriyel hammaddeler Maden Kanunu kapsamına alınmalıdır.

Maden Mühendisleri Odası, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına gönderilen mektupta şu tedbirlerin alınması gerektiğı görüşünde idi:

Doğal kaynaklarımızın maden bölümünden sağlanabilen ulusal yararın, bu güne değin istenen düzeye erişememiş olması nedenlerinin en önemlilerinden biri de Maden Kanunu'nun uygulanmasından gelen aksaklıklardan doğmaktadır.

Bu nedenledir ki madencilikte reform denemesine girişilmiş, ancak bilindiğı gibi bu atılım bilinen güçlerce engellenerek yozlaştırılmıştır. Ulusal yararlarımız açısından öncelikle ele alınmasında yarar gördüğümüz madencilik sorunları hakkındaki görüş ve önerilerimizi bildirmeyi görev saymaktayız.

- Madencilikimizin gerek gelişmesinde ve kontrolünde, gerekse Maden Kanunu'nun uygulanmasında önemi tartışılmayacak şekilde büyük olan Maden Dairesi acilen tüzel kişiliğe kavuşturulmalı ve bünyesinde bugün için çok az olan yetenekli kişilerin günün şartlarına uygun biçimie daha da artırılarak güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

- Hükümet programında yer alan boraks konusunun istenen hedeflere varabilmesi için, aşağıdaki tedbirlerin alınması gereklidir:

Bu süre içerisinde devletleştirmeye esas olan sahalardaki muhtemel tahribatı önleyen idari ve teknik tedbirler vakit geçirilmeden alınmalıdır¹.

Aksi halde, bu sahaları Devlet adına değerlendirecek olan kamu kuruluşu büyük teknik güçlüklerle karşılaşacak ve başarısızlığı kamu oyunda devletçilik aleyhine kullanılmak istenecektir.

- Enerji sorunumuzun giderek daha fazla petrole ve dolayısıyla dışarıya bağımlılığını önlemek açısından, linyit potansiyelimizden en maksimum düzeyde yararlanabile olanakları araştırmalı ve havza niteliği gösteren rezervler acilen devletleştirilmelidir .
- Anayasamızın 130. maddesi doğrultusunda devlet önceliği esas alınmalı, bu öncelik sadece «rayıcı ve kaynak yaratıcı nitelikte olmamalıdır.

Kimya Mühendisleri Odası, enerji sorunu ile ilgili görüşlerini kamu oyuna açıkladı. Bu görüşleri Özetlersek:

«Ham petrole yapılan son zamlar ve ambargo Amerikan petrol şirketlerince desteklenmiştir. Çünkü, ham petrole yapılan zamların büyük kısmı Arap ülkelerinde petrolü çıkaran Amerikan petrol şirketlerinin kâr hanesine eklenmiştir. Bu ambargodan Amerikan ekonomisi kârlı çıkmış, Alman ve Japon ekonomileri dünya pazarında Amerika karşısında gerilemiş; bunun sonucunda İse yen'in değeri düşerken dolar'ın değeri yükselmiştir. Tüm enerji kaynakları içinde Arap petrolünün yüzde 5'ine sahip olan Amerika bu ambargodan zarar görüyormuş gibi, sözde bir takım tasarruf gösterileri ve politik alanda Arapları tehdit gibi oyunlarla çıkarlarını dünya kamu oyunundan gizlemeye çalışmıştır.

Türkiye'ye gelince:

Bugün linyit rezervlerimizle su potansiyelimiz değerlendirilememektedir; bunların toplam enerjiye katkıları sadece yüzde 8.7 ve yüzde 3.7 oranındadır. Bugüne kadar olan uygulamalarda kendi kaynaklarımızdan yararlanamamış, dışa bağımlılık gittikçe artmıştır. 1962-1972 döneminde toplam enerji tüketimindeki petrolün payı yüzde 40,5'den yüzde 62'ye çıkarken linyitin payı ise yüzde 15.4'den yüzde 12.6'ya düşmüştür. Yaygın şekilde kullanılması teşvik edilen petrolün 2/3'si ithal edilmekte olup yurt içindeki petrolün de ancak yüzde 29'unu TPAO çıkartmaktadır. TPAO'nun bu üretiminin toplam tüketimin yüzde 11,2'sini karşıladığı gözönüne alınırsa dışa bağımlılığın ciddiyeti ve petrol tüketiminin teşvik edilmesinin nedenleri açıkça ortaya çıkar.

Büyük sanayi değeri olan taş kömürlerimizin bir kısmı TCDD'da (yüzde 15 verimle) ve elektrik santrallerinde yakıt olarak kullanılarak israf edilmektedir. Yakıt olarak odunla tezeğin, elektrik üretiminde de ülkemiz şartlarına göre petrolün ve taş kömürünün yerini alması gereken linyitin durumu ayrı bir sorundur. Aşağı yukarı

görüşler

kamu kesiminin yarısı kadar bir rezerve sahip bulunan özel teşebbüsün üretimi kamu üretiminin ancak 1/4'ü oranında olup bu yataklar özel teşebbüs elinde verimsiz işletmecilikle israf edilmekte ve yanmaya terk edilmektedir. Petrol tüketimini azaltmak, linyitle çalışan elektrik santrallerinin kurulması için özel ellerde bulunan ve harcanan linyit yataklarının devletleştirilmesi şarttır.

Dünyada bir benzeri daha görülmemeyen bizdeki gibi ruhsat ve işletme hakları ile bu değerli kaynağın israf edilmesini önlemek, kamu yararına işletmek milli ekonomimiz yönünden gereklidir.

Kimya Mühendislerinin 20. Genel Kurulu ise şu ortak görüş metnini kabul etti:

Tüm insan gücü ve ham madde kaynaklarımızın halkımızın hizmetine sunulduğu, bu kaynakların kullanılmasında tüm çalışanların söz sahibi olduğu, üretime doğrudan katkıda bulunan teknik elemanların emeklerinin karşılığını toplu sözleşme ve grev haklarıyla elde edebilmeleri olanağına sahip kılındığı, teknik hizmet ithali gibi ülke çıkarlarına aykırı girişimlere son verilmesi için yabancı denetiminin tamamen ortadan kalktığı bir **J'»in™** politikasının izlenmesini istiyoruz.

Örgütlü demokratik yaşayışı yok etmeyi, siyaseti belli bir dar çerçevede sınırlamayı, tek tip bir düşünceyi topluma egemen kumayı amaçlayan tüm antidemokratik yasaların iptal **f<Elm>f** gerektiği inancındayız.

İster adi, ister siyasi olsun tüm suçların nedeninin bozuk düzenin ekonomik, sosyal siyasal ve kültürel kurumları olduğu inancı içinde yeni dönemin başlangıcında yurtta sosyal barışın kurulması ve kardeşlik havasının yaratılması için geniş kapsamlı bir genel affın gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Gerek programından gerekse TMMOB Yönetim Kurulu ve Oda Başkanlarının parlamenterlerle yaptığı görüşmelerden şimdiye kadar kurulan hükümetler içinde teknik personel sorunlarına ve buna paralel olarak sanayileşme sorununa en çok önem verdiği anlaşılan CHP-MSP koalisyon hükümetine yurt kalkınmasında de* tek olacağımızı kamuoyuna duyuruyoruz.

İnşaat Mühendisleri Odası 19. dönem Çalışma Raporunun bir bölümünde şu görüşe yer verilmişti:

Yeni bir yurt yaratmanın, yeni bir düzen kurmanın sevme ve can hakkını özlüyor ve bu devrimin sancılara bir doğum sancısı gibilerden zevkle $J \wedge \wedge T *$ Bu havada Türkiye'de meslek odalarının karakteri mutlaka devrimci olacaktır, öylesine devrimci ki, yeniliklere alışmaya bile vakit bulamadan, yenisi peşinden koşabilsin.

Meslek Odaları, devrimci niteliği ile sömürülenlerin yanında, mevcut düzenin devam ettirilmesini isteyenlerin karşısında olacaktır. Meslek Odaları yurt olayları S i n d e dünya olaylarını yalandan takip etmeli, kendisini sürekli olarak yenileyebilecek dinamik bir sistem kurmalıdır.